

جهاد در نهج البلاغه

بنا بر حقوق بین الملل

دکتر حسن مبین

نشر فوق

شناسنامه کتاب

نشر شوق : ۹۱۱۱۵۳۲۸۶۷۰

کتاب مقبول برای ناشر محفوظ است

Email: shogh_sari@yahoo.com

ناشر کتاب : جهاد در نهج البلاغه

مؤلف : حسن مبینی

صفحه آرایشی : محمد حسین ساری سازوی

نوبت چاپ : اول، ۱۳۹۳

قیمت : ۵۵۰۰ ریال

تیراژ : ۱۰۰۰ نسخه

چاپ : عتبات

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۴۶-۱۹-۱

ISBN: 978-600-7246-19-1

سرشناسه: مبینی، حسن، ۱۳۴۲-

عنوان و نام پدیدآور: جهاد در نهج البلاغه: یا تکیه بر

بین‌الملل / مؤلف حسن مبینی.

مشخصات نشر: ساری : شوق، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری: ۱۶۸ ص.

شابک: 978-600-7246-19-1

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت -

۴۰ ق. - نظریه درباره جهاد

موضوع: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت -

۴۰ ق. نهج البلاغه - جهاد

موضوع: جهاد

موضوع: دفاع مشروع (حقوق بین‌الملل)

رده بندی کنگره: BP ۱۰۴ ۱۳۹۳ ۲م ۹ج/

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۱۵۹

شماره کتابشناسی ملی: ۳۴۳۶۸-۷

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۳	مقدمه
۲۱	جهاد در اسلام با نگاهی به حقوق بین‌الملل و حقوق بشر
۳۳	جهاد و جنگ داخلی
۳۵	جهاد در اسلام دنیای بهشت است.
۳۵	لغات
۳۷	عبارت دیدگاه اسلامی در جنگ
۳۷	ترجمه
۳۸	ذلت از آن کسی است که در خدای خود با دشمن جنگید.
۳۸	عبارت
۳۸	لغات
۳۹	ترجمه
۴۰	تأسف از غارت مسلمان و غیرمسلمان در شهر انبیا...
۴۰	عبارت
۴۰	لغات
۴۰	توضیحات
۴۰	ترجمه
۴۲	اصحاب معاویه بر باطلشان هماهنگند و شما ...
۴۲	عبارت
۴۲	لغات

۴۲	ترجمه
۴۳	از گرمای تابستان و سرمای زمستان بهانه گیری می کنید.
۴۳	عبارت
۴۳	لغات
۴۴	ترجمه
۴۴	توضیحات
۴۵	ای م. ک. کاش شما را نمی دیدم و نمی شناختم.
۴۵	عبارت
۴۵	لغات
۴۶	ترجمه
۴۸	کمتر از بیست سال داشتم که وارد میدان جنگ شدم.
۴۸	عبارت
۴۸	لغات
۴۸	ترجمه
۴۹	شجاعت و درایت علی (علیه السلام)
۵۲	اهمیت جهاد در اسلام
۵۴	فایده‌ی جهاد
۵۶	استقامت
۶۰	اهل کتاب و اسلام
۶۹	آیا به جای عزّت به ذلّت راضی شدید؟
۶۹	عبارت
۶۹	لغات

۷ جهاد در نهج البلاغه

۷۰ ترجمه

۷۱ توضیحات

۷۵ توبه از حکمیت به معنای پذیرش کفر خود!

۷۵ عبارت

۷۵ ترجمه

۷۵ توضیحات

۷۸ سپیددمم شما را راست می گردانم و شب هنگام چون کمان کج می شوید.

۷۸ عبارت

۷۸ لغات

۷۹ ترجمه

۸۰ توضیحات

۸۲ اهل بغی چه کسانی هستند؟

۸۵ حکم محارب و مفسد فی الارض

۸۹ بعد از ایمان به خدا، بهترین وسیله برای قرب به خدا جهاد است.

۸۹ عبارت

۸۹ لغات

ترجمه

۸۹ توضیحات

۹۳ مصیبت و سختی در زمان رسول خدا ﷺ ایمان و پایداری ما در حق را می افزود.

۹۳	عبارت
۹۴	لغات
۹۴	ترجمه
۹۵	توضیحات
۹۸	اما بر حقتان منتظر مرگید یا ذلّت؟
۹۸	عبارت
۹۸	اضافات
۹۸	لغات
۹۸	ترجمه
۹۹	توضیحات
۱۰۰	زندگی در مرگ است پس بدی و مصلحت در زندگی با ذلّت
۱۰۰	عبارت
۱۰۰	لغات
۱۰۰	ترجمه
۱۰۱	توضیحات
۱۰۳	کجایند برادران من عمار، ذوالشهادتین و ابن تیهان؟
۱۰۳	عبارت
۱۰۴	اضافات
۱۰۴	لغات
۱۰۵	ترجمه
۱۰۶	توضیحات

پیامبر برای دینش جهاد می‌کرد و اجتماع دشمنان او را از هدف باز نمی‌داشت.

عبارت ۱۰۹

لغات ۱۰۹

ترجمه ۱۱۰

در جهاد نیتان را صادق گردانید. ۱۱۱

عبارت ۱۱۱

لغات ۱۱۱

ترجمه ۱۱۱

توضیحات ۱۱۱

دوست دارم تو (عمر بن سلمه) جنگ با معاویه همراهم باشی ۱۱۴

عبارت ۱۱۴

لغات ۱۱۴

ترجمه ۱۱۴

توضیحات ۱۱۵

کجایند آن مجاهدان مشتاق جهاد؟ ۱۱۸

عبارت ۱۱۸

لغات ۱۱۸

ترجمه ۱۱۸

توضیحات ۱۲۱

فرزندم حسن! در راه خدا آن‌چنان که شایسته است جهاد کن. ۱۲۲

عبارت ۱۲۲

- ۱۲۲ لغات
- ۱۲۲ ترجمه
- ۱۲۳ توضیحات
- ۱۲۴ فرزندانم،... حسن و حسین! شما را به خدا با مال و جان و زبانان جهاد کنید.
- ۱۲۴ عبارت
- ۱۲۴ ترجمه
- ۱۲۵ ای مایه اشتباه! کُن و سرزمین‌ها را آباد گردان.
- ۱۲۵ عبارت
- ۱۲۵ لغات
- ۱۲۵ ترجمه
- ۱۲۶ توضیحات
- ۱۲۹ جهاد بر چهار قسم است.
- ۱۲۹ عبارت
- ۱۲۹ لغات
- ۱۳۰ ترجمه
- ۱۳۰ توضیحات
- ۱۳۱ محکم بکنگید شیطان در میان آن خیمه است.
- ۱۱ عبارت
- ۱۳۳ لغات
- ۱۳۴ ترجمه
- ۱۳۵ توضیحات

- ۱۳۹ امر به معروف بالاتر از جهاد و همه‌ی اعمال نیک دیگر است.
- ۱۳۹ عبارت
- ۱۳۹ لغات
- ۱۳۹ ترجمه
- ۱۳۹ توضیحات
- ۱۴۱ جهاد و امر به معروف و نهی از منکر
- ۱۴۶ پسر محمد! مجسمه‌ات را به خدا بسپار و چون میخ بایست.
- ۱۴۶ عبارت
- ۱۴۶ لغات
- ۱۴۶ ترجمه
- ۱۴۷ توضیحات
- ۱۵۱ جز با کسی که با تو می‌جنگد نجنگ
- ۱۵۱ عبارت
- ۱۵۲ لغات
- ۱۵۲ ترجمه
- ۱۵۳ توضیحات
- ۱۵۴ احکام و آداب جهاد
- ۱۵۴ علی (علیه السلام): معاویه از ترس اسلام آورد و کفر را مخفی ساخت
- ۱۵۴ عبارت
- ۱۶۲ لغات
- ۱۶۳ ترجمه
- ۱۶۴ توضیحات

www.ketab.ir

نهج البلاغه کتابی است فراتر از کلام مخلوق و فروتر از کلام خالق و درجات آن گون قابل بررسی و تأمل است:

جامع من البلاء مرحوم سید رضی از آنجا که خود ادیب بوده به جنبه‌ی ادبی (فصاحت و بلاغت) آن، بیشتر توجه داشته و کتابی که او به نام نهج البلاغه جامع آوری نموده، مجموعه‌ای از سخنان امیرالمؤمنین است که از همه فصاحت و بلاغت از نظر او ممتاز بوده است ولی ناگفته نماند همین مجموعه حکم و مواعظ بسیار عالی و نکات آموزنده اخلاقی و اجتماعی و فلسفی بلندی را در خود دارد.

به راستی فلسفه‌ی سیاسی اسلام را می‌توان از آن استخراج کرد و عالی‌ترین مضمون فلسفی را که در قرون بعدی توسط گروه‌های کلامی‌ای چون معتزله و اشاعره و... پرداخته شد، در نهج البلاغه می‌یابیم که همین خود موجب ناباوری برخی از مستشرقین و باورون غربی شده است. با توجه به این نکات برخی پنداشته‌اند که این مطالب که بعدها در حوزه‌ی فرهنگ اسلامی مطرح شد به نام علی (علیه السلام) جا زده شده است و مرسل بودن و سند روایی نداشتن نهج البلاغه‌ی

سید رضی رحمته الله علیه مزید بر علت شد که خوشبختانه از سوی بسیاری از فضلاء و محققین، اسناد نهج البلاغه پیدا و جمع آوری شد.

آری در کتب حدیث (کافی - تهذیب - استبصار - خصال - تحف العقول ...) این سخنان را می توان یافت. به هر حال، سید رضی رحمته الله علیه نهج البلاغه را در سه بخش خطبه و کلام، رسائل و نامه ها و کلمات فصل گردآوری نموده است که انصافاً نکات قابل تحسین و آموزنده در خرد داندیشی از آن موضوعات مسأله جهاد است. باری امیرالمؤمنین علیه السلام به سبب جامع و موضوعات راجع به جهاد سخن گفته است از اهمیت آن با خبر بود و نتایج و فوائد آن.

امیرالمؤمنین علیه السلام جهاد را در پی از رهای بهشت می داند که تنها برای اولیای خدا گشوده شده است.

مقام و منزلت جهاد از این زاویه بلیغ است زیرا به راستی اگر روح جهاد و دفاع از کیان دین و ناموس و عرض و حیثیت و وطن، در میان امت رخت بریندد، آنان زیون و خوار گشته جلالت، بر تنشان پوشیده خواهد شد.

۱- خطبه ۲۷ صبحی الصالح - نهج البلاغه.

- در سخنی دیگر از امیرالمؤمنین بهترین وسیله برای تقرب به خدا را جهاد می داند آن را ذروه

اسلام (تیغ بلند کوه اسلام) می داند - کلام ۱۱۰ - صبحی الصالح

چنان که امیرالمؤمنین در فرازی دیگر از سخنان خویش، حیات واقعی را در پیروزی با مرگ می‌داند و مرگ را در زندگی، با حال ذلت، یعنی مردگان متحرک.^۱

در جهاد و پیکار خوی جوان مردی را حفظ کردن مهم است - بلکه در واقعه صفین فرمود:^۲

«سرایان، زنان و اطفال را نکشید، آب را ممنوع نسازید، شروع به جنگ نکنید و فاریان شکست خورده را نکشید».^۳

در سراسر نهج البلاغه، در فرمان جهاد حفظ مردانگی موج می‌زند یعنی جهاد تنها انتقام‌جویی و کشتن انسان‌ها نیست. از نگاه امیرالمؤمنین (علیه السلام) جهاد، آبادی است زیرا اگر قصد تقرب نباشد پوچ است. پس مجاهد فی سبیل الله باید خود را خالص کند و با چنین روحیه‌ای بجنگد.

باری علی (علیه السلام) در شیوه جهاد نیز توصیه می‌کند:

۲- در جنگ صفین پیروان معاویه آب را بر روی لشکریان علی (ع) بستند و خطای اسرار کردند و سپس لشکریانش حمله بردند و شریعه را باز پس گرفتند، سخنرانی امام جنبه دفاعی داشت. بعد از آن فرمود: «استطعموكم القتال» فاقروا علی مذلة و تأخير محله أو رووا السيف من الماء ترووا من الماء فالموت فی حیاتکم مقهورین و الحیاة فی موتکم قاهرین» - صبحی

الصالح - خطبه ۵۱.

۳- نامه ۱۴ - صبحی الصالح.

«دندان را به هم بفشر و به دشمن خیره نگاه نکن. چشم را به انتهای افق حضور دشمن بدوز و مغزت را به خدا بسپار که اگر کوه بجنبد تو از جای خود نجنب و بر ستیغ کوه (هر جای بلند) دیده‌بان بگمار»^۱

اگر دفاع و جهاد در حفظ دین خدا و عرض مسلمین لازم است، جهاد دیگری هم است که نوعی مراقبت اجتماعی است و از منظر امیرالمؤمنین (علیه السلام) جهاد نظامی هم بالاتر است و آن، امر به معروف و نهی از منکر است.^۲

چنان که جهاد را در برابر امر به معروف و نهی از منکر چون قطره‌ای در برابر دریا می‌دانند.

و این چنین است که بینش اجتماعی امیرالمؤمنین، جالب و قابل دقت است، زیرا امر به معروف و نهی از منکر کائنات اسلام و جامعه‌ی اسلامی اهمیتی فراوان دارد.

از نگاه امیرالمؤمنین (علیه السلام) جهاد در راه خدا، با نیت برای خدا آغاز می‌شود و اگر کسی توفیق حضور نیافت و کسی را به نیت دوست می‌داشت که جهاد بکند در اجر و ثواب مجاهدین سهیم می‌گردد.

۱- خطبه ۱۱ و نیز نامه ۱۲- نامه ۱۶- نامه ۵۰ و خطبه ۱۲۲ صبحی الصالح.

۲- کلمات قصار (حکم) ۳۱- صبحی الصالح - حکمت ۳۷۴ صبحی الصالح.

چنان که در واقعه‌ی جمل تصریح شده است.^۱

باری مولی علیه السلام از سستی یاران خویش و عزم جزم یاران باطل معاویه، در بسیاری از موارد در نهج البلاغه می‌نالد.^۲

افسوس که این رادمرد با یاران سست عناصر نتوانست اهداف خویش را پیاده کند و این چنین بود که پیش‌بینی می‌کرد. معاویه و بنی‌امیه پس از منبر را تصاحب خواهند کرد.^۳

خلاصه آن که جهاد مخصوصاً از نگاه کسی که روح سلحشوری و شجاعت هدیه گرفته و همیشه قهرمان و فاتح جنگ‌ها بوده و هیچ‌گاه از پیکار شسته است، جالب توجه است و پیداست چنین انسانی اگر مقید به رعایت اصول اخلاقی و انسانی باشد نشان می‌دهد که آن شخص فوق‌العاده بزرگی دارد. بدین روی ما این مجموعه را با نگاه علی علیه السلام به جهاد در نهج البلاغه جمع‌آوری کردیم خواننده‌ی محترم باید به نکات زیر توجه کند.

۱- کلام ۱۲- نهج البلاغه صبحی الصالح پس از پیروزی در جنگ جمل یکبار خطاب به دشمنان کرد که ای کاش برادرم نیز حضور می‌داشت و شاهد این پیروزی بود. حضرت به آن‌ها فرمود: یا میل و خواستش با ماست؟ گفت: آری. فرمود: نه تنها او در جنگ ما حضور داشت بلکه گروهی که هنوز در نطفه‌های پدرانشان هستند و در رحم مادرانشان که در طی زمان خواهد آمد و ایمان به وسیله آنان نیرومندی می‌شود، نیز با ما هستند.

۲- خطبه ۲۵-۲۷ صبحی الصالح - نهج البلاغه ۳۴ و ۹۷.

۳- خطبه ۹۳- نهج البلاغه صبحی الصالح.

۱- سعی شده در توضیحات مطالبی که مربوط به جهاد و جنگ است آورده شود. و از وارد شدن در قسمت‌های دیگر خودداری نمودیم.

۲- متن اصلی از نهج البلاغه‌های صبحی صالح و محمد عبده است البته از نهج البلاغه‌های دیگر در متن و توضیحات استفاده و با آن مقایسه شده است مثل شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، کمال الدین بن میثم، میرزا حبیب الله خویی.

۳- از ترجمه ای که سی از کتاب ترجمه گویا و شرح فشرده‌ای بر نهج البلاغه محمد باقر امامی و محمد باقر آشتیانی زیر نظر استاد مکارم شیرازی استفاده شده است و همچنین از ترجمه فیض الاسلام و مرحوم محمد دشتی.

۴- در توضیحات و سایر مطالب، منابعی که از آن استفاده شده است سعی شده منابعی باشند که همان دسترسی به آنها برای همگان باشد و نیز فشرده و گویا، مطالب را نتوانسته باشند.

۵- موضوع جهاد به این خاطر انتخاب شده که مورد نیاز ماست و کتابی که به طور موضوعی بتواند همه‌ی کلمات و اصطلاحات را ترجمه و توضیح دهد نبوده است.

۶- چون متن از نهج البلاغه صبحی صالح بوده است علامت‌گر عددی که راهنمای توضیح لغات در نهج البلاغه صبحی صالح

است را در اینجا گذاشتیم تا خواننده هرگاه توضیحات بیشتر لغات را خواهان باشد به نهج البلاغه صبحی صالح رجوع کند.
از خدای بزرگ می‌طلبیم توفیق درک حقیقت و عمل به آنچه رضای اوست به ما دهد.

بید آن که مقبول حضرت حق گردد و خوانندگان را ممتّع و سودمند باشد.

حسن مبینی

۱۳۹۳/۲/۲۳

۱۳/رجب/۱۴۳۵

میلاد با سعادت مولود کعبه

www.ketabir